

IZVJEŠTAJ

o stanju učešća građana
u odlučivanju u BiH

za 2010

Abstrakt:

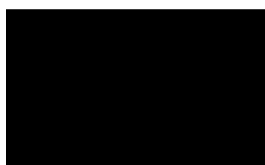
Tokom 2010. vlasti u BiH nisu napravile značajniji korak naprijed u razvijanju partnerskih odnosa sa građanima.

Iako se izabrani predstavnici deklarativno u javnosti zalažu za uključivanje građana u procese donošenja odluka i razvijanje tzv. participatorne demokratije, u stvarnosti su građani gotovo bez ikakvog uticaja na odlučivanje.

www.ccibh.org

□
□
□
□
□
□
□
□
□

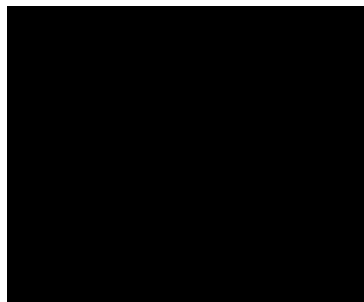
□

□
□

Konačno, CCI podržava rad drugih organizacija civilnog društva dodjelom grant podrške, prenosom znanja te zajedničkim koalicionim radom .

Istraživanje *'Stanja učešća građana u odlučivanju u BiH' za 2010. godinu'*
provredeno je uz podršku

'Izveštaj o stanju učešća građana u odlučivanju u BiH za 2010 godinu'

Izdavač: Centri Civilnih Inicijativa (CCI) BiH

Za izdavača: Zlatan Obranović, izvršni direktor CCI

Izdanje priredio: Igor Stojanović, direktor za razvoj i finansiranje CCI

Projektni tim: Saša Vujičić – koordinacija provođenja istraživanja

Stručna podrška u istraživanju:

- Partner Marketing Consulting Agency, Banja Luka

Tiraž: 250 kom

Dizajn i priprema: 'Markos', design & print studio, Banja Luka

Banja Luka, mart 2011

© 2009 Centri Civilnih Inicijativa (CCI)

www.ccibh.org

▮
Stavovi i ocjene iznesene unutar ovog izveštaju su vlasništvo CCIa i ne moraju neophodno predstavljati i stavove donatora.
▮

□

□□□□□

□

Centri Civilnih Inicijativa (CCI) od 2005 godine na godišnjem nivou istražuju stanje učešća građana u procesima odlučivanja u BiH. Procjenjujući percepciju i iskustva građana i javnih službenika prema kriterijumima u vezi sa pravnim okvirom i praksom vlasti u uključivanju građana, CCI daje ocjenu godišnjeg napretka uticaja građana na odlučivanje.

Pristup korišten tokom istraživanja za 2010 godinu imao je, kao i u ranijim istraživanjima, dva ključna pravca:

- analiza pravnog okvira u vezi učešća građana i
- istraživanje iskustava građana o njihovom učešću u lokalnom odlučivanju.

Unutar procjene *pravnog okvira* obuhvaćeni su relevantni pravni akti¹ koji u obavezujućem smislu definišu mogućnost građana da učestvuju u procesima odlučivanja.

Istraživajući iskustva građana o učešću u lokalnom odlučivanju CCI je u 14 selektiranih opština², na uzorku od 1003 punoljetna građanina i 100 zaposlenih u lokalnim samoupravama, istraživao njihovu percepciju i iskustva u učešću građana u donošenju odluka.

I u budućnosti CCI ima namjeru obavljati opisano istraživanje svake godine kako bi se kontinuirano pratilo stanje učešća građana te bazirano na tome procjenjivale pozitivne ili negativne tendencije. Kako je jedan od standarda EU, a kojima BiH teži, povezan upravo sa otvorenošću vlasti za saradnju sa građanima³, rezultati istraživanja služiće i kao osnova kako za kreiranje preporuka za poboljšanje aktuelnih politika tako i za procjenjivanje napretka BiH društva u približavanju EU standardima u ovoj oblasti.

¹ Istraživanjem su obuhvaćeni ključni pravni akti uključujući: Ustav BiH i Ustave entiteta i kantona u FBiH; poslovničke Parlamentarne skupštine BiH kao i skupština RS, FBiH, kantona u FBiH i selektovanih opština iz oba entiteta; Zakone o lokalnoj samoupravi RS i FBiH; Statute 14 opština obuhvaćenih istraživanjem.

² Opštine koje su obuhvaćene istraživanjem: Banja Luka, Bijeljina, Gradiška, Teslić, Trebinje, Zenica, Čapljina, Mostar, Prozor, Doboje, Sarajevo, Tuzla, Srebrenica, Bihać

³ COM white paper on European Governance from 2001

Kao ni ranijih godina tako ni tokom 2010. vlasti u BiH nisu napravile značajniji korak naprijed u razvijanju partnerskih odnosa sa građanima. Naprotiv. Iako se izabrani predstavnici deklarativno u javnosti zalažu za uključivanje građana u procese donošenja odluka i razvijanje tzv participatorne demokratije, u stvarnosti građani gotovo da nemaju nikakav uticaj na odlučivanje.

Negativna percepcija javnih službenika prema učešću građana je vidljiva u raznim aspektima tokom 2010. Za blizu 40% je povećan procenat službenika koji smatraju nepotrebnim učešćem građana u odlučivanju u odnosu na 2009. te ih je sada blizu 20% koji tako misle. Javni službenici su i veoma slabo informisani o realnim potrebama i stavovima građana u vezi sa njihovim učešćem u odlučivanju – samo 28% službenika smatra da je MZ glavni mehanizam učešća građana za razliku od 80% građana koji tako misle. Takođe, 82% ispitanih službenika smatra da su građanima jako dobro ili zadovoljavajuće dostupne informacije o načinima učešća, a istovremeno istih 46% službenika identifikuje neinformisanost kao drugi najvažniji razlog neučestvovanja građana. Konačno, 86% službenika ima povjerenje u rad lokalnih vlasti, za razliku od 19.3% građana.

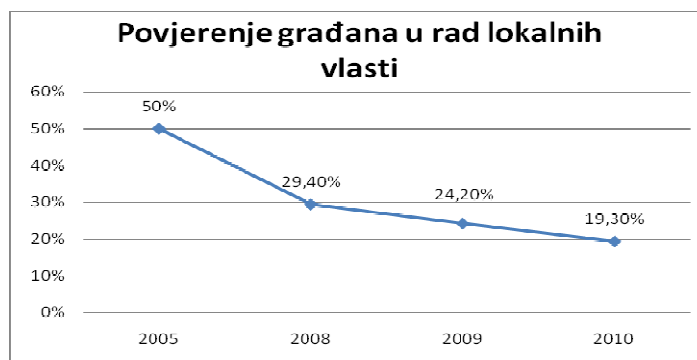
Sa druge strane, građani su očigledno izvan procesa odlučivanja – jedva trećina ispitanika je učestvovala ili zna nekoga ko jeste učestvovao putem MZ, a to je još najbolji rezultat svih mehanizama, jer za npr referendum samo 5,6% građana je izjavilo da je koristilo isti. Ostali mehanizmi su na nešto preko 20% korištenja, a blizu 80% anketiranih građana je izjavilo da građani trebaju biti aktivno uključeni u procese odlučivanja. 4 puta je razlika između broja građana koji žele biti aktivno uključeni, i stvarnosti s tim u vezi.

Na opisane stavove i praksu vlasti prema učešću građana, oni sami (građani) reaguju nepovjerenjem ali i nešto povećanim aktivizmom kroz građanske inicijative. Nepovjerenje građana prema vlasti je najniže od 2005. na ovamo kada je bilo oko 50%, a u 2010. je nešto preko 19% - pad u 6 godina od 30%. Istovremeno, tokom 2010. povećano je članstvo građana u nevladinim organizacijama (+ 5%), povećan je broj građana koji su potpisali peticiju (+8,4%), 8,2% više građana je iniciralo sastanak sa predstavnicima vlasti oko nekog problema itd. Kada se ovome doda u podatak da je informisanost o mehanizmima učešća povećana kod građana tokom 2010 (građanska inicijativa +11.6%, javna rasprava +11%) jasno je da građani pokušavaju preuzeti sudbinu u svoje ruke te se nametnuti vlastima kada ovi već rade premalo na uključivanju građana.

Ukupno gledano, 2010. je još jedna loša godina za učešće građana. Vlasti i dalje odlučivanje drže u svojim rukama, daleko od uticaja građana, koji mogu učestvovati jedino u konsultacijama ali i to je teško dostupno za većinu. Učešće građana u BiH je i dalje primarno teorijsko pitanje i nema znakova ozbiljnog zaokreta vlasti prema većoj otvorenosti za uticaj građana.

Građani

- **Građani imaju još manje povjerenja u rad lokalnih vlasti** nego tokom 2009 – **za 4,9% su rezultati lošiji nego 2009 godine, a čak 10,1% lošiji nego 2008 godine**; procenat građana koji imaju ili uglavnom imaju povjerenje u rad vlasti je prvi put od 2005 pao ispod 20% sto je najnizi nivo od kada se se rade istrazivanja (2005 je bio procenat oko 50%)..dodatno, i dalje je iskazan veliki interes građana za rad vlasti (64%) kao i oprijedjeljenost građana prema kontroli rada vlasti (85,2 % vlasti) kao i vlastitom učešću u procesima odlučivanja (79,3%) govori u prilog pomanjkanju povjerenja;

- **Manjina građana je zadovoljna radom lokalnih vlasti u 2010** – slično kao i 2009, samo 46.6% građana je zadovoljno radom lokalnih vlasti što je kontinuirano loš rezultat od 2006 na ovamo; osnovni kriterijum vrednovanja us

- **Stanje zajednica i kvalitet života u BiH je generalno loš** jer građani kao glavne razloge za svoje odazivanje eventualnom pozivu vlasti na učešće ubjedljivo najviše navode egzistencijalna pitanja – zaposlenost, razvoj.., čak 63% (iako to nisu neposredne nadležnosti lokalnih vlasti,
- **Građanski aktivizam je povećan** značajno u odnosu na 2009, povećan je broj građana koji su se učlanili u neku NVO (+5%), za + 6,6% više građana je učestvovalo u rješavanju nekog problema u zajednici, + 8,4% više građana je potpisalo peticiju tokom 2010, a za + 8,2% građana je iniciralo sastanak sa predstavnicima vlasti oko nekog problema;

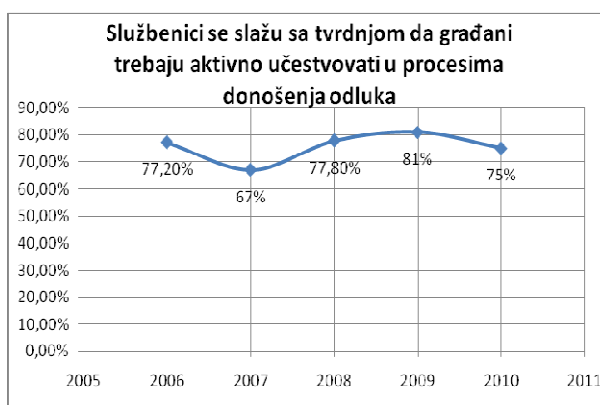

Službenici

Službenici su tokom 2010. ponovo nazadovali u ključnom aspektu, a to je svijest o potrebi i važnosti učešća građana u procesima odlučivanja. Nakon opadanja tokom 2008. i 2009. ponovo je počeo rasti procenat službenika koji smatraju učešće građana suvišnim u procesima odlučivanja. Ovo je suprotno javno deklarisanim stavovima načelnika koji govore o važnosti prisustva građana u odlučivanju i vrlo je obehtrabrujuće za jačanje uticaja građana u odlučivanju na lokalnom nivou.

Konretnije, glavni nalazi kod službenika su:

- Opada broj službenika koji smatraju potrebnim učešće građana u procesima odlučivanja; 40% više službenika nego 2009 (ukupno 18%) stava je da učešće građana usporava odlučivanje i treba ga smanjiti na najmanju moguću mjeru, dok je 90% više službenika u odnosu na 2009. (ukupno 17%) smatra učešće građana nepotrebnim.

- Prema službenicima nejefikasniji mehanizam učešća građana je MZ (njih 28% je tog stava) dok 80% građana isto to smatra,
- Dostupnost informacija o učešću za građane smatra jakom i zadovoljavajućom 82% službenika – ali istovremeno, službenici smatraju da je drugi glavni razlog zašto građani na učestvuju u odlučivanju upravo neinformisanost o načinima učešća (46% službenika je ovog stava),
- Službenici se najviše informišu o aktuelnostima lokalnih vlasti putem medija (79%), službenih obavijesti 61% i službene web stranice lokalnih vlasti 43%; kako građani gotovo nisu ni pomenuli web stranice opština kao izvore informisanja, stiče se utisak da stranice postoje samo za internu upotrebu;
- Konačno, 86% službenika ima povjerenje u rad lokalnih vlasti, dok samo 19,3% građana ima povjerenje u lokalne vlasti.

Pravni okvir

Pravni okvir u BiH je i tokom 2010, kao i prethodni godina najmanji problem u vezi sa jačanjem učešća građana u procesima odlučivanja. Ustavi, Zakoni o lokalnim samoupravama, poslovnici skupština na svim nivoima kao i statuti opština generalno gledano ne predstavljaju prepreku učešću građana ali nisu ni pretjerano afirmativni u tom smislu. Pravni okvir, ovakav kakav jeste, pruža dovoljno prostora da mudri nosioci vlasti mogu uključiti građane te djelovati na osnovama partnerstva građana i lokalnih vlasti.

Određenih problema ima sa usklađivanjem tj donošenjem kantonalnih Zakona o lokalnoj samoupravi, gdje nekoliko kantona ovu obavezu jos u

Preporuke

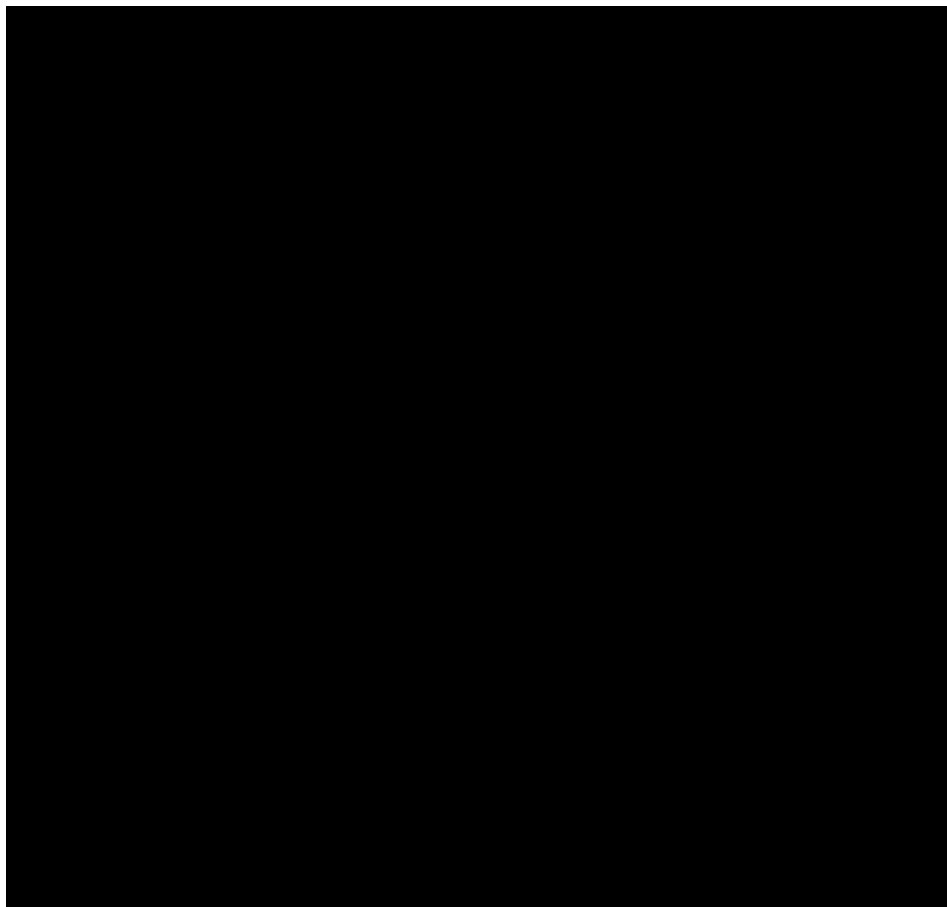
Nalazi ovog izvještaja o stanju učešća građana u procesima odlučivanja za 2010. traže hitnu reakciju vlasti BiH, kako u pravnom tako i praktičnom segmentu. Potreba za promjenama je očigledna zbog postojanja praznog prostora između, sa jedne strane, želja građana da budu više i bolje informisani kao i da značajnije učestvuju u procesima odlučivanja (i to primarno kroz MZ) i, sa druge strane, manjka realne otvorenosti vlasti kao i nedovoljne efikasnosti MZ kao i mehanizma učešća građana.

Preporuke za poboljšanje se primarno tiču modernizovanja postojećih mehanizama učešća građana kako bi zaista služili svojoj svrsi, kao i osposobljavanja građana i vlasti/službenika za efikasniju međusobnu komunikaciju i saradnju:

- Reformisati i zakonski urediti (Zakonom o Lokalnoj Samoupravi) trenutnu ulogu mjesnih zajednica (MZ), dodjeljivanjem dodatnih mehanizama za efikasniji rad MZ (mogućnost projektnog komuniciranja sa opštinama/gradovima, raspolaganje određenim budžetom u samoj MZ)⁴ kao i uspostavljanjem naprednijih procesa kako bi se ojačalo liderstvo u MZ (izbori i odgovornost lidera u MZ, nadoknada za rad, obavezna edukacija izabranih lidera u MZ itd),
- Donijeti i provesti sveukupnu višegodišnju strategiju edukovanja građana (ali i javnih službenika) o pitanjima učešća građana u procesima odlučivanja sa jasnim ulogama svih nivoa vlasti u provođenju te strategije, a koja će uključiti neformalnu edukaciju (kampanja, brosure, seminari) kao i kvalitetniji obrazovni portfolio u srednjim školama i fakultetima u smislu da učenici dobiju više informacija o ulozi građana (dakle svojoj) u donošenju odluka i upravljanju društvom,
- Ojačati transparentnost odlučivanja (posebno u procesu planiranja budžeta opština) većom dostupnošću informacija za građane te poboljšati zakon o slobodi pristupa informacijama (u Zakonu predvidjeti odgovornost i sankcije za neprovođenje Zakona) i institucionalno unaprijediti javnost rada skupština – posebno propisati oblasti u kojim je obavezno provoditi javne rasprave te postupanje sa nalazima javnih rasprava (povratno informisanje predlagaca itd),
- Uskladiti postojeći zakonski okvir u oblasti učešća građana (trenutni Zakoni o LS su 'stariji' od Ustava(ā) u BiH – zakoni razrađuju oblast neposrednog učešća građana u odlučivanju, a da Ustav(i) ne prepoznaju kategoriju neposrednog učešća građana i jasno favorizuju posredno učešće građana – preko izabranih predstavnika.

⁴ Dodatni mehanizmi uz postojeće prisustvo MZ u procesu planiranja lokalnih budžeta, iako i sam proces učešća MZ u kreiranju opštinskih budžeta treba reviziju i poboljšanje s obzirom da je taj proces kao i praksa uglavnom naslijeđena iz prethodnog sistema i odvija se ad-hok, a ne sistemski i prema definisanom procesu.

U cilju utvrđivanja stanja učešća građana u procesu donošenja odluka u BiH sprovedeno je i četvrto po redu godišnje istraživanje. Provedeno je u decembru 2010 i januaru 2011 godine u četrnaest opština u Bosni i Hercegovini (istraživanjem su obuhvaćene iste opštine kao i prethodnih godina) i to: Banja Luka, Bijeljina, Gradiška, Teslić, Trebinje, Zenica, Čapljina, Mostar, Prozor, Doboj, Sarajevo, Tuzla, Srebrenica i Bihać.

Kao i u prethodnim slučajevima, istraživanje je sprovedeno u sljedećim oblastima:

- Postojanje pravnih rješenja za neposredno učešće građana u procesima donošenja odluka na svim nivoima vlasti,
- Najčešće korišteni oblici učešća građana i stepen zadovoljstva građana,
- Step informisanosti građana o mogućnostima učešća,
- Motivacija građana da učestvuju u procesima donošenja odluka,
- Percepcija građana i javnih službenika o važnosti učešća,
- Postojanje dodatnih pravnih ili praktičnih rješenja s ciljem jačanja stepena učešća građana u donošenju odluka.

Pravni okvir, u vezi sa učešćem građana, koji je analiziran tokom istraživanja uključivao je:

Državni nivo:

- Ustav Bosne i Hercegovine,
- Poslovnik o radu Parlamentarne skupštine BiH,

Entitetski nivo:

- Ustavi entiteta,
- Poslovnici o radu entitetskih parlamenata,
- Entitetski zakoni o lokalnoj samoupravi,

Kantonalni nivo:

- Ustavi kantona,
- Poslovnici o radu skupština kantona,
- Kantonalni zakoni o lokalnoj samoupravi,

Lokalni nivo:

- Statuti opština iz uzorka,
- Poslovnici o radu Skupština opština/općinskih vijeća.

Sa druge strane, stvarno - praktično prisustvo građana istraživano je na uzorku od 14 selektiranih opština u kojima je ispitano 1003 punoljetna građana Bosne i Hercegovine, a korištena je takozvana face-to-face metoda intervjua u i ispred zgrade opštine, sa ispitanicima/ama koje su u tom trenutku završavali privatne poslove u opštinskim službama. Intervjuisan je svaki peti građanin koji je izlazio iz zgrade opštine nakon korištenja usluge lokalne administracije, s tim da je u slučaju odbijanja intervjuisan prvi sljedeći građanin koji je pristao na intervju, a nakon njega ponovo svaki peti. U istim opštinama intervjuisano je i 100 službenika lokalne uprave, takođe po određenom koraku u zavisnosti od broja zaposlenih, a korišten je spisak zaposlenih u lokalnoj upravi. Sva anketiranja su obavljena tokom decembra 2010 i januara 2011 godine, a obradu dobijenih rezultata istraživanja provela je agencija «Partner»MCA iz Banjaluke.

REPUBLIKA SRPSKA			FEDERACIJA BIH		
Grad	Broj ispitanika građana	Broj ispitanika službenika	Grad	Broj ispitanika građana	Broj ispitanika službenika
Banja Luka	121	12	Sarajevo	146	14
Bijeljina	79	8	Zenica	100	10
Doboj	50	5	Bihać	60	6
Trebinje	41	4	Mostar	109	11
Srebrenica	40	4	Capljina	60	6
Teslic	35	4	Tuzla	72	7
Gradiska	35	3	Prozor/Rama	55	6
ukupno	401	40	ukupno	602	60

Uvodna objašnjenja

Pored praktičnog prisustva građana (mjenog kroz individualnu percepciju anketiranih pojedinaca) u procesima odlučivanja, predmet ovog istraživanja bio je i pravni okvir. Analizirani su ključni pravni akti koji na bilo koji način uređuju ili tretiraju pitanje učešća građana u javnim poslovima, a fokus procjene bio je na postojanju (ili odsustvu) promjena u pravnim aktima tokom 2010, kao i analizi očekivanih uticaja tih promjena (ukoliko postoje). Konkretnije, CCI je analizirao sledeće pravne akte:

- Ustav Bosne i Hercegovine,
- Ustav Federacije BiH,
- Ustav Republike Srpske,
- Ustavi kantona u FBiH,
- Zakoni o lokalnoj samoupravi kantona u FBiH,
- Poslovnici o radu zakonodavnih organa državnog i entitetskog nivoa vlasti,
- Zakoni o lokalnoj samoupravi entiteta,
- Zakoni o lokalnoj samoupravi kantona u FBiH,
- Statuti i poslovnici opština u FBiH i RS prema uzorku.

Pregled rezultata

Državni nivo

- Ustav Bosne i Hercegovine
- Poslovnik o radu Parlamentarne skupštine BiH

Ustav BiH nije mjenjan tokom 2010. godine, a procedura izmjena i dopuna Poslovnika o radu oba doma PSBiH je u toku, ali se promjene koje su predmet diskusija ne doticu aspekta učešća građana.

Entitetski nivo

- Ustavi entiteta
- Poslovnici o radu entitetskih parlamenata
- Entitetski zakoni o lokalnoj samoupravi

RS:

U NS RS tokom 2010. godine nije bilo promjena Ustava RS.

Zakon o lokalnoj samoupravi nije mijenjan u 2010. godini, kao ni Poslovnik o radu NS RS.

FBiH:

Ustav Federacije BiH nije mejnjan tokom 2010. godine.

Zakon o principima lokalne samouprave Federacije BiH nije mijenjan tijekom 2010. godine, kao ni poslovnici oba doma Parlamenta Federacije BiH.

Kantonalni nivo:

Kanton	Promjene Ustav kantona?	Promjene: Poslovnik Skupštine kantona?	Promjene: zakon o LS kantona?
Kanton 10	NE	NE	NE
SBK	NE	NE	NE
Kanton Sarajevo	NE	NE	NE
Tuzlanski kanton	NE	NE	NE
Bosansko-podrinjski	NE	NE	NE
HNK	NE	NE	NE
ŽZH	NE	NE	NE
ZDK	NE	DA*	NE
Posavski kanton	NE	NE	NE
USK	NE	NE	NE

Jedine izmjena pravnog okvira na nivou kantona u FBiH evidentirana je u Zeničko-Dobojskom kantonu. Vršena je izmjena Poslovnika o radu Skupštine kantona ali izmjena nije od suštinskog afirmativnog značaja po učešće građana u donošenju odluka.

Opštinski nivo;

Opštine iz FBiH obuhvaćene uzorkom nisu mjenjale statut i/ili Poslovnik o radu opštinskih skupština.

U RS od sedam jedinica lokalne samouprave u FBiH koje su bile predmet ovog istraživanja, u njih tri je došlo do izmjene pravnih akata - poslovnika u Gradišci i Tesliću te Statuta u Trebinju ali ove promjene nisu unaprijedile ili umanjile efikasnost mehanizama učešća građana u tim opštnama.

OSNOVNE FREKVENCE – GRAĐANI 2010

Tabela 1. Pregled uzorka po entitetima i opštinama

Region/Entitet:	Opština:	Broj ispitanika	%
Republika Srpska 40,1 %	Banja Luka	121	12,1
	Gradiška	35	3,5
	Teslić	35	3,5
	Trebinje	41	4,1
	Doboj	50	5,0
	Srebrenica	40	4,0
	Bijeljina	79	7,9
Federacija BiH 59,9 %	Zenica	100	10,0
	Čapljina	60	6,0
	Mostar	109	10,9
	Prozor/Rama	55	5,5
	Sarajevo	146	14,5
	Tuzla	72	7,2
	Bihać	60	6,0
UKUPNO:	14	1003	100,0 %

Tabela P-1. Možete li mi, molim Vas, reći koliko Vas zanima rad i funkcionisanje Vaše opštine?

Odgovor:	Pozitivni odgovori
1. Jako me zanima	29,6
2. Donekle zanima	34,0
3. Niti zanima, niti ne zanima	18,9
4. Donekle ne zanima	5,9
5. Uopšte ne zanima	9,2
Ne zna / odbija	2,5
Ukupno:	100 %

Tabela P-2. Koliko ste zadovoljni radom Vaše opštinske vlasti?

Odgovor:	
Vrlo zadovoljan	14,5%
Donekle zadovoljan	32,1%
Donekle nezadovoljan	18,0%
Vrlo nezadovoljan	25,4%
Ne zna / odbija	10,0%

Tabela P-3. Molimo vas da nam kažete da li se slažete ili ne sa svakom od sljedećih tvrdnji.

Tvrdnje:	Slažem se	Ne slažem se	Ne zna/odbija
1. Vlasti treba pustiti da rade svoj posao, bez učešća građana	11,0%	83,1%	6,0%
2. Građani bi trebali biti aktivno nadgledati rad vlasti	85,2%	12,0%	2,9%
3. Građani bi i pored izabраних predstavnika trebali aktivno učestvovati u donošenju odluka	79,3%	17,1%	3,6%

Tabela P-4. Znete li da li građani Vaše opštine sudjeluju u procesu donošenja odluka i na koji način to rade?

Način učestvovanja	Da li građani mogu koristiti...?		
	DA	NE	Ne zna/ odbija
1. Referendum	37,7%	48,2%	14,0%
2. Putem Mjesne zajednice	80,0%	11,3%	8,8%
3. Zbor građana	60,5%	25,9%	13,6%
4. Građanska inicijativa	62,8%	23,9%	13,2%
5. Javna rasprava	65,5%	22,7%	11,8%
6. Drugi način	1,1%	14,7%	84,2%

Neki drugi način koji nije ovdje spomenut – navesti koji?

	Frekvence	Procent
--	-----------	---------

Tabela P-9. Koji su glavni razlozi zbog kojih biste se odazvali tom pozivu?

Odgovori	DA	Nisu odgovarali na pitanje
1. Zato što me zanima, želim biti bolje informisan	25,5%	44,5%
2. Zato što će mi to pomoći da riješim svoj problem	34,2%	44,5%
3. Zato što želim da učestvujem u odlučivanju	23,2%	44,5%
4. Zbog nefunkcionisanja mjesnih zajednica	9,7%	44,5%
5. Nešto drugo.	0,6%	44,5%
6. Ne zna/odbija	0,7%	44,5%

P-9dr. Nešto drugo, šta?

Navedeno pod opcijom drugo	Frekvence	Procenti
Želim da pomognem onima kojima je pomoć potrebna	4	0,4%
Opšte nezadovoljstvo	1	0,1%
Ukupno	5	0,5%
Nisu odgovorili na ovo pitanje	998	99,4%
	1003	100,0%

Tabela P-10. Koji su glavni razlozi zbog kojih se ne bi odazvali tom pozivu?

Odgovori	DA	Nisu odgovarali na pitanje
1. Nezainteresovanost	7,9%	86,4%
2. Nedovoljna informisanost o tome kako se učestvuje	1,1%	86,4%
3. Nedostatak komunikacije sa organima u opštini ili izabranim predstavicima	1,1%	86,4%
4. Zbog uvjerenja da prijedlozi neće biti uvaženi	5,3%	86,4%
5. Nedovoljan broj građana koji su zainteresovani	1,2%	86,4%
6. Nefunkcionisanje mjesnih zajednica	1,5%	86,4%
<i>Ne zna/odbija</i>	0,1%	86,4%

Tabela P-11. Po vašem mišljenju, koje teme ili pitanja su od posebnog interesa za građane da uzmu učešća u odlučivanju o njima?

Odgovori	DA
1. Infrastruktura (putevi, vodovod, kanalizacija...)	36,0%
2. Ekologija (zaštita životne sredine)	25,5%
3. Nacrt budžeta	20,9%
4. Pospješivanje egzistencije građana (zapošljavanje, urbano planiranje, razvoj...)	63,0%
5. Obrazovanje, sport, i pitanja mladih	32,1%
6. Nešto drugo	1,0%
<i>Ne zna/odbija</i>	14,9%

P-11dr. Nešto drugo, šta?

	Frekvence	Procenti
Kultura	4	0,4%
Socijalna pitanja	1	0,1%
Pitanja manjina i povratnika	4	0,4%
Pitanja korupcije	1	0,1%
Ukupno	10	1,0%
Nisu odgovarali na pitanje	993	99,0%
	1004	100,0%

Tabela P-12. Kako biste ocijenili rad Savjeta vaše mjesne zajednice?

Odgovori	Pozitivni odgovori
Vrlo zadovoljan	4,2%
Djelimično zadovoljan	25,2%
Djelimično nezadovoljan	17,9%
Vrlo nezadovoljan	27,4%
Ne zna/odbija	25,3%

Tabela P-13. U cjelini gledano, koliko imate povjerenja u rad Vaše lokalne uprave?

Odgovori	Pozitivni odgovori
Imam potpuno povjerenje	4,3%
Uglavnom imam povjerenja	15,0%
Niti imam niti nemam povjerenje	35,8%
Uglavnom nemam povjerenje	21,9%
U potpunosti nemam povjerenje	15,0%
Ne zna/odbija	8,0%

Tabela P-14. Na koji način se informišete o radu lokalne uprave?

TVRDNJA:	DA	NE	Ne zna/odbija
Putem lokalnih medija (lokalni radio, tv, novine...)	82,2%	13,0%	4,8%
Putem opštinskih letaka i brošura	21,9%	65,4%	12,6%
Od službenika za informisanje u opštini	11,8%	74,3%	13,9%
Putem savjeta mjesne zajednice	17,9%	68,8%	13,2%
Informacije od prijatelja, komšija, ...	73,3%	16,9%	9,8%
Nekako drugačije.	3,8%	0,6%	95,6%

P-14dr. Nešto drugo, šta?

	Frekvence	Procenti
Na forumina koje organizira opštinska uprava	2	,2
Internet	35	3,5
NVO sektor	1	,1
Ukupno	38	3,8
Nisu odgovarali na pitanje	965	96,2
	1003	100,0

Tabela P-15. Da li redovno izlazite na izbore?

Odgovori	
Sigurno da	45,4%
Najčešće da	27,7%
Kako kad	15,3%
Najčešće ne	7,1%
Sigurno ne	3,1%
Ne zna/odbija	1,4%

Tabela P-16. Molimo Vas da nam odgovorite sa *DA* ili *NE* na sljedeća pitanja....

Pitanja:	Odgovori na sljedeća pitanja		
	DA	NE	Ne zna
1. Da li ste član neke nestranačke organizacije (NVO, sindikat, ...)?	22,0%	76,2%	1,8%
2. Da li ste učestvovali u rješavanju nekog problema u zajednici u kojoj živite?	50,3%	48,3%	1,4%
3. Da li ste ikada potpisali peticiju ili na neki drugi način učestvovali u nekoj javnoj kampanji?	72,1%	26,9%	1,0%
4. Da li ste konsultovali predstavnike vlasti oko nekog problema ili prijedloga?	28,9%	68,9%	2,2%
5. Da li ste putem radio i TV emisija ili novina, iznijeli problem vaše zajednice u javnost?	15,3%	82,1%	2,6%

Tabela P-17. Na koji od ovih načina se informišete o dešavanjima u zemlji i svijetu?

Načini informisanja:	Odgovori na sljedeća pitanja		
	DA	NE	Ne zna/odbija
1. Pratim televizijske vijesti i dnevnik	88,8%	9,0%	2,2%
2. Čitam dnevne novine	56,9%	36,8%	6,4%
3. Čitam sedmične novine	33,6%	56,4%	10,1%
4. Pratim radio emisije	50,8%	39,5%	9,7%
5. Putem Interneta	56,0%	37,7%	6,3%
6. Razgovaram sa prijateljima, komšijama i rođacima	81,8%	8,4%	9,9%

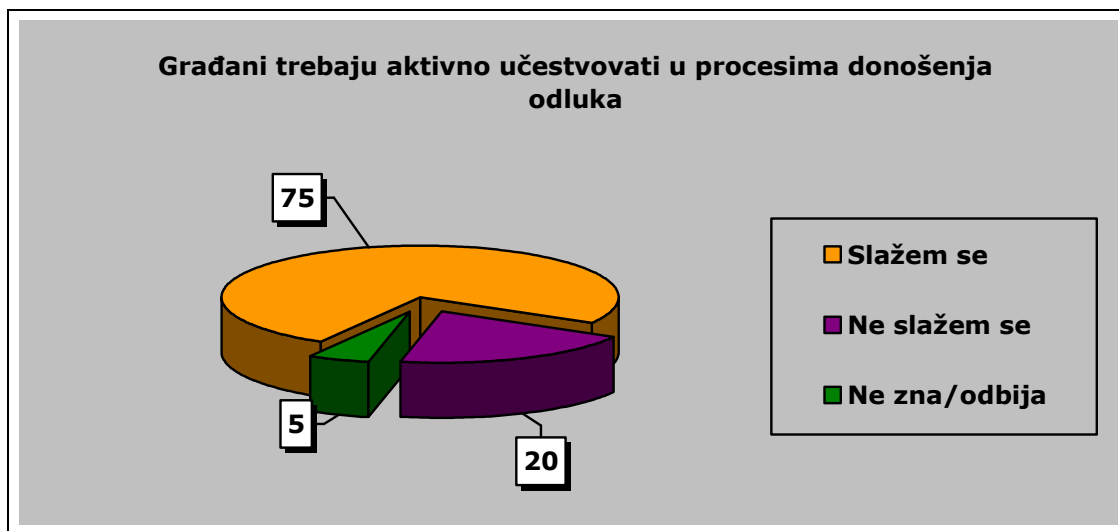
DEMOGRAFIJA

Tabela D-1. Pol ispitanika.

Pol:	
Muškarci	54,1%

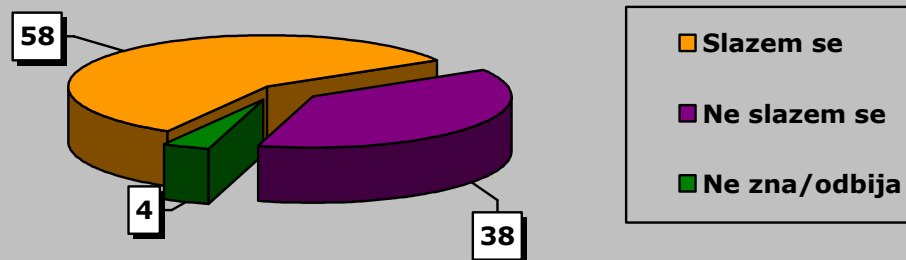
Tabela P1. U tabeli se nalaze tipične tvrdnje i mišljenja ljudi po pitanju odnosa građana u donošenju odluka na nivou opštine. Molim Vas da kažete da li se slažete ili ne slažete sa svakom od tih tvrdnji.

Tvrdnje:	Slažem se	Ne slažem se	Ne zna/odbija
1. Građani trebaju aktivno učestvovati u procesima donošenja odluka	75,0 %	20,0 %	5,0 %
2. Građani trebaju učestvovati u procesu donošenja samo pojedinih odluka, u kojima mogu dati svoj puni doprinos.	58,0 %	38,0 %	4,0 %
3. Građani ne trebaju aktivno učestvovati u odlučivanju, ali ih treba stalno informisati o odlukama koje se donesu.	25,0 %	68,0 %	7,0 %
4. Učešće građana u odlučivanju usporava donošenje odluka i potrebno ga je svesti na najmanju moguću mjeru.	18,0 %	75,0 %	7,0 %
5. Građani su izabrali svoje predstavnike i njihovo učešće u odlučivanju je stoga nepotrebno.	17,0 %	76,0 %	7,0 %

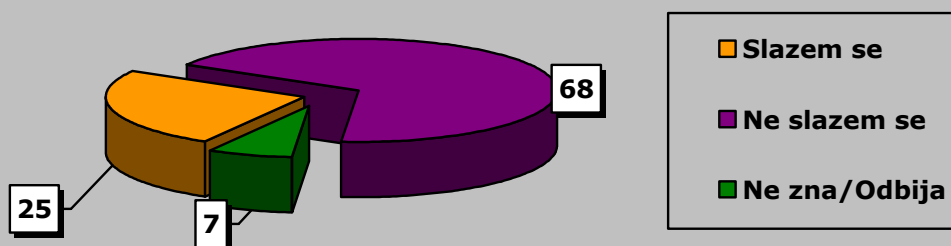
1.

Građani trebaju učestvovati u procesu donošenja samo pojedinih odluka....

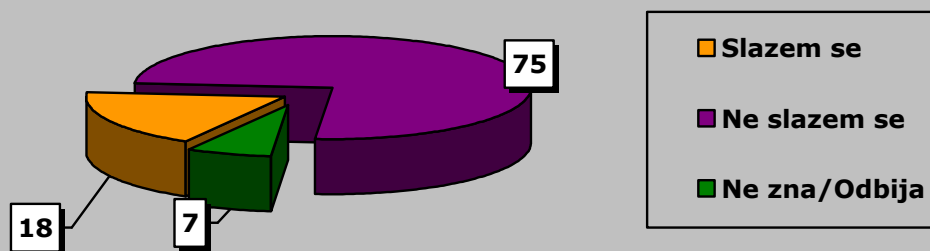
2.

Građani ne trebaju aktivno učestvovati u odlučivanju, ali ih treba stalno informisati o odlukama koje se donesu

3.

Učešće građana u odlučivanju usporava donošenje odluka i potrebno ga je svesti na najmanju moguću mjeru

4.

5.

Tabela P2. Kako biste na skali školskih ocjena od 1 do 5 ocijenili Vaš stepen informisanosti o radu opštinske vlasti, odnosno o bitnim odlukama koje se donose?

Ocjena:	
Slabo	5,0%
Dovoljno	17,0%
Dobro	28,0%
Vrlo dobro	33,0%
Odlično	17,0%

Tabela P3. Da li se prema informacijama kojima Vi raspolazete u ovoj opštini primjenjuju sljedeća rješenja o načinima učešća građana u procesu odlučivanja u zadnjih godinu dana?

Tabela P4. Kako biste ocijenili odziv građana, odnosno stepen učešća građana u nabrojenim oblicima/načinima učešća građana? Zadovoljavajući ili nezadovoljavajući?

Tabela P5. Da li znate za slučajeve da su građani direktno uticali na donošenje ili promjenu nekih, već ranije donešenih odluka? (dobijeni odgovori na prethodna tri pitanja su predstavljena u sljedećoj tabeli)

	P3.			P4. Odziv građana			P5.		
	Da	Ne	Ne zna	Zadov	Nezadov	Ne zna	Ništa	Da	Ne
1. Referendum	26,0 %	69,0 %	5,0 %	4,0 %	14,0 %	8,0 %	8,0%	8,0%	10,0%
2. Inicijative Mjesnih zajednica	75,0 %	23,0 %	2,0 %	32,0 %	30,0 %	13,0 %	13,0%	47,0%	15,0%
3. Zbor građana	58,0 %	41,0 %	1,0 %	20,0 %	21,0 %	17,0 %	17,0%	33,0%	8,0%
4. Građanske inicijative	73,0 %	24,0 %	3,0 %	25,0 %	31,0 %	17,0 %	18,0%	47,0%	8,0%
5. Javna rasprava	84,0 %	15,0 %	1,0 %	24,0 %	44,0 %	16,0 %	22,0%	46,0%	16,0%
6. Neki drugi način	5,0 %	35,0 %	60,0 %	-	-	5,0%	5,0%	-	-

Na neki drugi način, koji, navesti!

Šifra	Frekvence	Procent
Peticije	1	1,0
Protesti, demonstracije	2	2,0
Lobiranje vjećnika	2	2,0
Total	5	5,0
Nisu odgovarali na pitanje	95	95,0
	100	100,0

Tabela P-6. Koji od ovih načina učešća građana u procesu odlučivanja je po Vašem mišljenju najefikasniji u ovoj opštini?

Načini učešća građana:	Pozitivni odgovori
Putem odbornika	26,0%
Referendum	6,0%
Mjesne zajednice	28,0%
Zbor građana	6,0%
Građanska inicijativa	14,0%
Javna rasprava	18,0%
Ne zna / neodlučan	2,0%
Bez odgovora	26,0%

Tabela P-7. Po Vašem mišljenju, koje teme ili pitanja su od posebnog interesa za građane da uzmu učešća u odlučivanju o njima na lokalnom nivou?

Teme/pitanja:	
Infrastruktura (putevi, vodovod, kanalizacija, ...)	76,0 %
Ekologija (zaštita životne sredine)	30,0 %
Nacrt budžeta	44,0 %
Pospješivanje egzistencije građana (zapošljavanje, urbano planiranje, razvoj, ...)	55,0 %
Obrazovanje, sport, i pitanja mladih	39,0 %
Nešto drugo. Šta?	1,0%

Tabela P8. Na koje se sve načine informišete o mogućnostima za učešće u procesu donošenja nekih odluka?

Informišem se:	Pozitivni odgovori
Putem medija	79,0 %
Putem službenih obavijesti	61,0 %
Putem opštinske Internet prezentacije	43,0 %
Preko Savjeta Mjesne Zajednice	20,0 %
Od sugrađana	25,0 %
Od radnih kolega	52,0 %
Ne zna	-
Ne želi odgovoriti	-

Tabela P9. Kako biste ocijenili stepen dostupnosti informacija građanima o mogućnostima učestvovanja u procesu odlučivanja?

Ocjena:	
Jako zadovoljavajući	18,0%
Donekle zadovoljavajući	64,0%
Donekle nezadovoljavajući	10,0%
Jako nezadovoljavajući	8,0%
Ne zna	-

Tabela P10. Koliko je, po Vašem mišljenju, važno da građani, osim putem svojih zastupnika, i na druge načine aktivnije učestvuju u procesu odlučivanja u ovoj opštini?

Stepen važnosti učestvovanja građana:	
Jako važno	63,0%
Donekle važno	33,0%
Donekle nevažno	2,0%
Potpuno nevažno	2,0%

Tabela P11. Koji su, po vašem mišljenju, glavni razlozi zbog kojih građani ne učestvuju u većoj mjeri u procesima odlučivanja u svojoj opštini?

Razlozi:	Pozitivni odgovori
Nezainteresovanost	57,0 %
Nedovoljna informisanost o tome kako da se učestvuje	46,0 %
Nedostatak komunikacije sa organima u opštini ili izabranim predstavnicima	26,0 %
Zbog uvjerenja da prijedlozi neće biti uvaženi	42,0 %
Nedovoljan broj građana koji su zainteresovani	28,0 %
Nefunkcionisanje Mjesnih zajednica	5,0 %
Ne zna	1,0 %

Tabela P12. U cjelini gledano, koliko imate povjerenja u rad vaše lokalne uprave?

Stepen povjerenja:	
Imam potpuno povjerenje	20,0%
Uglavnom imam povjerenja	66,0%
Uglavnom nemam povjerenja	9,0%
U potpunosti nemam povjerenja	1,0%
Ne zna / neodlučan	2,0%
Bez odgovora	2,0%

D E M O G R A F I J A

Tabela D1. Starosne grupe ispitanika.

Uzrasna grupa:	
19 – 25 godina	3,0 %
26 – 35 godina	30,0 %
36 – 45 godina	29,0 %
46 – 55 godina	29,0 %
55 god i stariji	9,0 %

Tabela D2. Nivoi formalnog obrazovanja ispitanika.

Završeni nivo formalnog obrazovanja:	
Završena srednja škola – 4 god	19,0 %
Završena viša škola – 2 god	13,0 %
Završen fakultet	64,0 %
Završene postdiplomske studije	2,0 %
Bez odgovora	2,0 %

Tabela D3. Kojoj mjesnoj zajednici pripadate?

Tip mjesne zajednice	
...seoskoj MZ	20,0 %
...gradskoj MZ	78,0 %
...odbija odgovor	2,0 %

Tabela D4. Pol ispitanika.

Pol ispitanika:	
Muškarci	46,0 %
Žene	54,0 %

Tabela D5. Region.

Region u kojem je vršeno ispitivanje:	
Republika Srpska	40,0 %
Federacija BiH	60,0 %

OSNOVNE FREKVENCE građani poredjenje 2010 i 2009

Tabela 1. Pregled uzorka po entitetima i opštinama

Region/ Entitet:	Šifra opštine:	Opština:	Broj ispitanika 2010	% 2010	Broj ispitanika 2009	% 2009
Republika Srpska 40 %	1	Banja Luka	121	12,1	120	12,0 %
	2	Gradiška	35	3,5	35	3,5 %
	3	Teslić	35	3,5	35	3,5 %
	4	Trebinje	41	4,1	40	4,0 %
	9	Doboj	50	5,0	50	5,0 %
	12	Srebrenica	40	4,0	40	4,0 %
	14	Bijeljina	79	7,9	82	8,1 %
Federacija BiH 60 %	5	Zenica	100	10,0	100	10,0 %
	6	Čapljina	60	6,0	61	6,0 %
	7	Mostar	109	10,9	110	11,0 %
	8	Prozor/Rama	55	5,5	55	5,5 %
	10	Sarajevo	146	14,5	145	14,4 %
	11	Tuzla	72	7,2	70	7,0 %
	13	Bihać	60	6,0	61	6,0 %
UKUPNO:	14	14	1003	100,0 %	1004	100,0 %

Tabela P-1. Možete li mi, molim Vas, reći koliko Vas zanima rad i funkcionisanje Vaše opštine?

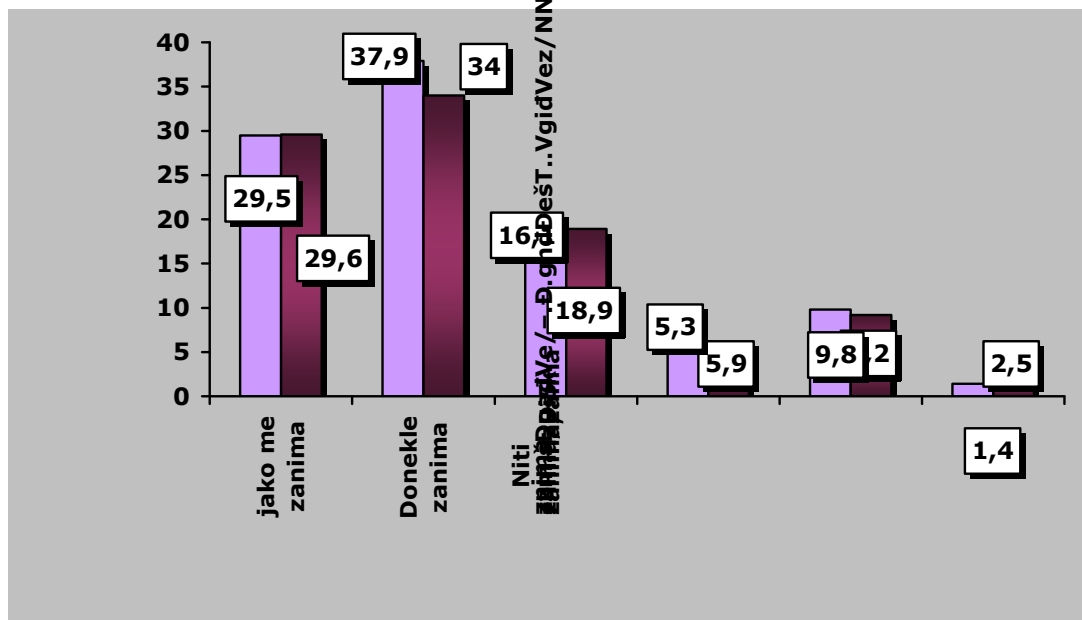

Tabela P-2. Koliko ste zadovoljni radom Vaše opštinske vlasti?

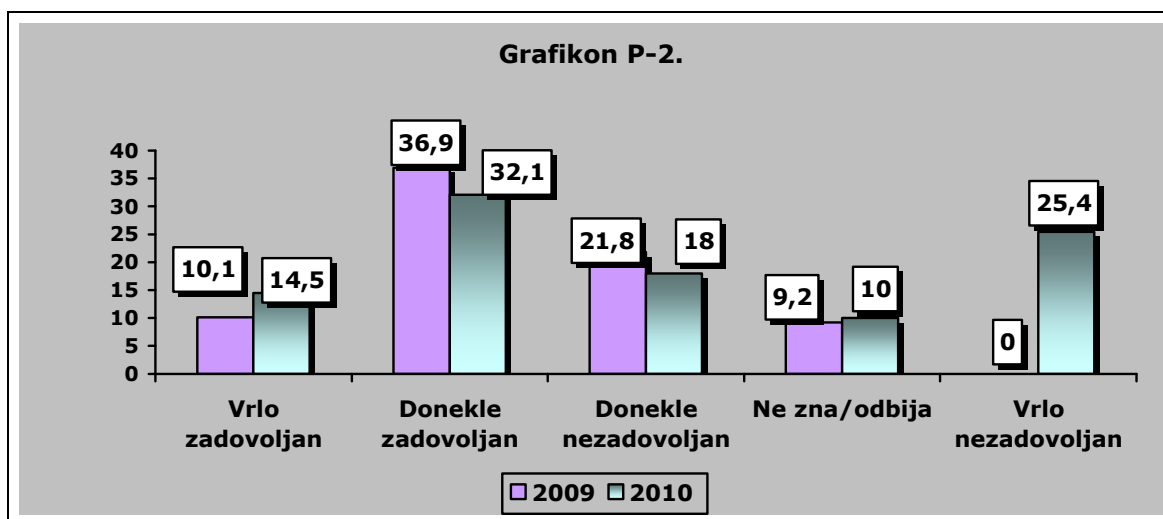

Tabela P-3. Molimo vas da nam kažete da li se slažete ili ne sa svakom od sljedećih tvrdnji.

Tvrdnje:	Slažem se 2010	Slažem se 2009	Ne slažem se 2010	Ne slažem se 2009	Ne zna/odbija 2010	Ne zna/Odbija 2009
1. Vlasti treba pustiti da rade svoj posao, bez učešća građana	11,0%	9,1 %	83,1%	90,2 %	6,0%	0,7 %
2. Građani bi trebali biti aktivno nadgledati rad vlasti	85,2%	90,5 %	12,0%	9,2 %	2,9%	0,3 %
3. Građani bi i pored izabраних predstavnika trebali aktivno učestvovati u donošenju odluka	79,3%	80,8 %	17,1%	18,5 %	3,6%	0,7 %

Tabela P-4. Znete li da li građani Vaše opštine sudjeluju u procesu donošenja odluka i na koji način to rade?

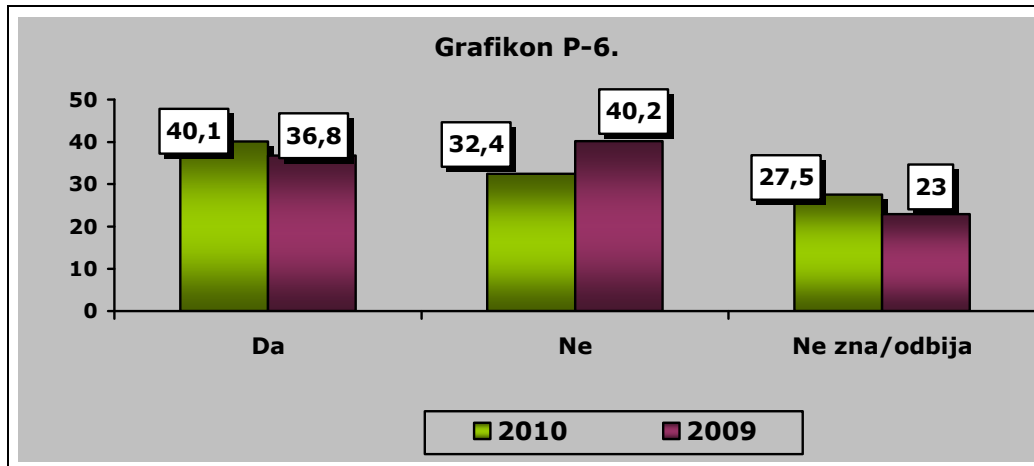
Način učestvovanja	Da li građani mogu koristiti...?					
	DA 2009	DA 2010	NE 2009	NE 2010	Ne zna/ odbija 2009	Ne zna/ odbija 2010
1. Referendum	28,0 %	37,7%	67,7 %	48,2	4,3 %	14,0%
2. Putem Mjesne zajednice	71,0 %	80,0%	25,2 %	11,3%	3,8 %	8,8%
3. Zbor građana	57,0 %	60,5%	35,5 %	25,9%	7,5 %	13,6%
4. Građanska inicijativa	51,2 %	62,8%	41,6 %	23,9%	7,2 %	13,2%
5. Javna rasprava	54,5 %	65,5%	40,7 %	22,7%	4,8 %	11,8%
6. Drugi način	0,2 %	1,1%	66,2 %	14,7%	33,6 %	84,2%

Tabela P-5. Da li ste vi lično upoznati ili poznajete nekoga ko je na neki od sljedećih načina sudjelovao u procesu donošenja odluka, i na koji način?

Načini učestvovanja 2010:	Da li ste lično učestvovali?			Da li znate nekoga ko je učestvovao?		
	Da	Ne	Ne zna/ odbija	Da	Ne	Ne zna/ odbija
Referendum	5,6%	30,3%	64,1%	14,9%	20,3%	64,8%
Putem Mjesne zajednice	31,5%	44,2%	24,3%	61,7%	14,4%	23,9%
Zbor građana	21,4%	37,1%	41,5%	39,5%	18,6%	41,8%
Građanska inicijativa	25,4%	36,1%	38,6%	44,6%	15,8%	39,6%
Javna rasprava	23,4%	38,8%	37,8%	47,1%	16,0%	36,9%
Drugo		0,2 %	99,8 %		0,1 %	99,9%
Načini učestvovanja 2009:	Da li ste lično učestvovali?			Da li znate nekoga ko je učestvovao?		
	Da	Ne	Ne zna/ odbija	Da	Ne	Ne zna/ odbija
Referendum	7,0 %	20,5 %	72,5 %	13,2%	14,1%	72,7%
Putem Mjesne zajednice	34,7 %	34,7 %	30,6 %	56,9%	13,3%	29,8%
Zbor građana	25,5 %	31,3 %	43,2 %	40,5%	15,6%	43,9%
Građanska inicijativa	16,4 %	34,0 %	49,6 %	31,7%	18,2%	50,1%
Javna rasprava	17,3 %	35,1 %	47,6 %	36,4%	17,1%	46,5%
Drugo: miting	0,0 %	0,1 %	99,9 %	0,1 %	0,0 %	99,9%

*pod opcijom ne zna/odbija, ubrojani su odgovori i građana koji nisu dali odgovor i nisu znali odgovor

Grafik P-6. Da li Vam je poznato da je bilo intervencija građana ove opštine putem korištenja?

Grafik P-7. Da li ste do sada ikada pozvani lično ili ste vidjeli neki poziv upućen od strane opštine gdje se građani pozivaju da učestvuju aktivno sa svojim prijedlozima, komentarima u planiranju ili donošenju neke odluke?

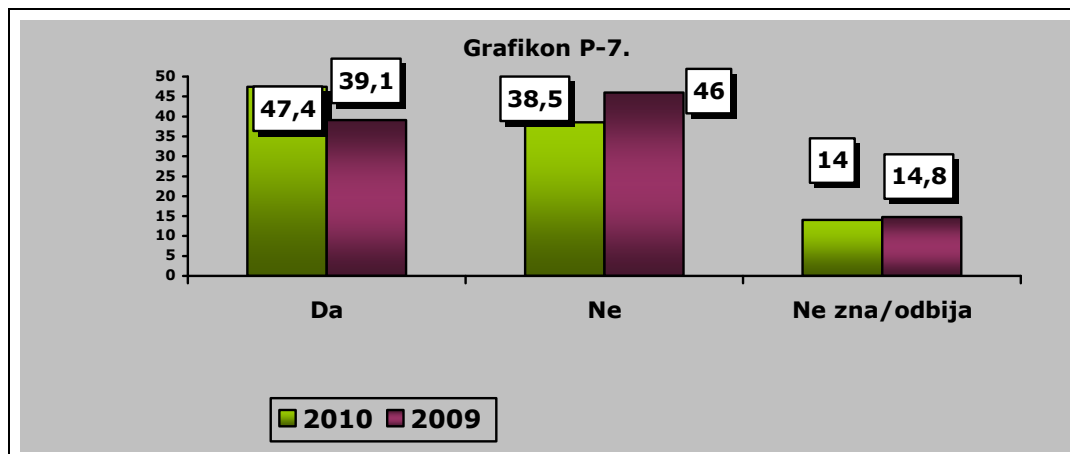

Tabela P-8. Ako biste vidjeli neki takav poziv, bilo u medijima, bilo da ga lično dobijete, ili budete obaviješteni na neki drugi način, koliko je vjerovatno da biste se odazvali tom pozivu?

Potvrđni odgovori	2010	2009
Sigurno DA	27,0%	32,7
Možda DA	28,5%	25,7
Nije siguran-na	24,7%	25

Odrični odgovori	2010	2009
Možda NE	3,4%	6,4
Sigurno NE	10,3%	10,2
Ne zna	6,2%	-

Tabela P-9. Koji su glavni razlozi zbog kojih biste se odazvali tom pozivu?

Odgovori	DA 2010	DA 2009
1. Zato što me zanima, želim biti bolje informisan	25,5%	29,3%
2. Zato što će mi to pomoći da riješim svoj problem	34,2%	29,7%
3. Zato što želim da učestvujem u odlučivanju	23,2%	23,4 %
4. Zbog nefunkcionisanja mjesnih zajednica	9,7%	10,9 %
5. Nešto drugo.	0,6%	0,0 %
6. Ne zna/odbija	0,7%	2,0 %

Tabela P-10. Koji su glavni razlozi zbog kojih se ne bi odazvali tom pozivu?

Odgovori	DA 2010	DA 2009
1. Nezainteresovanost	7,9%	5,7 %
2. Nedovoljna informisanost o tome kako se učestvuje	1,1%	1,9 %
3. Nedostatak komunikacije sa organima u opštini ili izabranim predstavnicima	1,1%	2,2 %
4. Zbog uvjerenja da prijedlozi neće biti uvaženi	5,3%	8,4 %
5. Nedovoljan broj građana koji su zainteresovani	1,2%	2,6 %
6. Nefunkcionisanje mjesnih zajednica	1,5%	1,3 %
Ne zna/odbija	0,1%	0,4 %

Tabela P-11. Po vašem mišljenju, koje teme ili pitanja su od posebnog interesa za građane da uzmu učešća u odlučivanju o njima?

Odgovori	DA 2009	DA 2010
1. Infrastruktura (putevi, vodovod, kanalizacija...)	41,3 %	36,0%
2. Ekologija (zaštita životne sredine)	21,9 %	25,5%
3. Nacrt budžeta	30,3 %	20,9%
4. Pospješivanje egzistencije građana (zapošljavanje, urbano planiranje, razvoj...)	65,1 %	63,0%
5. Obrazovanje, sport, i pitanja mladih	28,3 %	32,1%
6. Nešto drugo	-	1,0%
Ne zna/odbija	10,8 %	14,9%

Tabela P-12. Kako biste ocijenili rad Savjeta vaše mjesne zajednice?

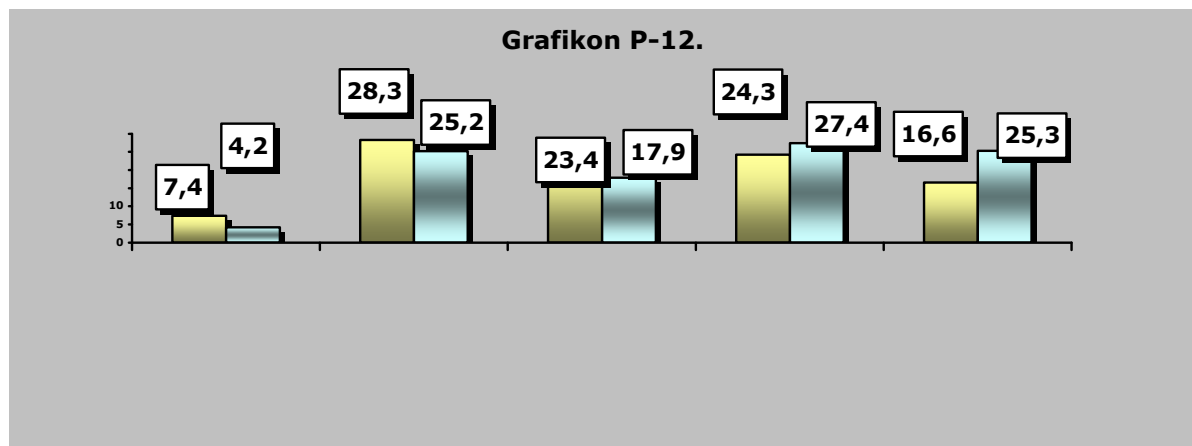

Tabela P-13. U cjelini gledano, koliko imate povjerenja u rad Vaše lokalne uprave?

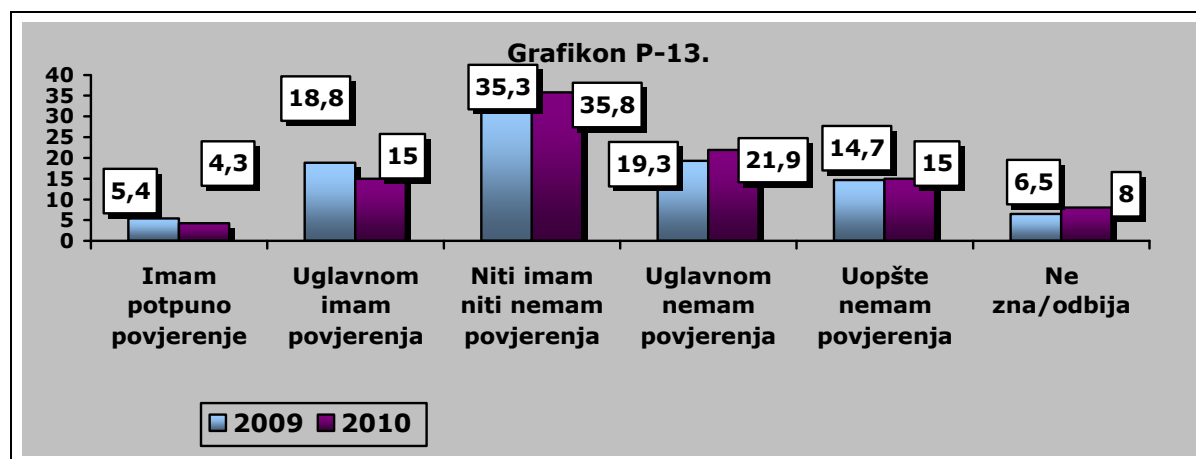

Tabela P-14. Na koji način se informišete o radu lokalne uprave?

TVRDNJA 2010:	DA	NE	Ne zna/odbija
Putem lokalnih medija (lokalni radio, tv, novine...)	82,2%	13,0%	4,8%
Putem opštinskih letaka i brošura	21,9%	65,4%	12,6%
Od službenika za informisanje u opštini	11,8%	74,3%	13,9%
Putem savjeta mjesne zajednice	17,9%	68,8%	13,2%
Informacije od prijatelja, komšija, ...	73,3%	16,9%	9,8%
Nekako drugačije.	3,8%	0,6%	95,6%
TVRDNJA 2009:	DA	NE	Ne zna/odbija
Putem lokalnih medija (lokalni radio, tv, novine...)	77,9 %	20,3 %	1,8 %
Putem opštinskih letaka i brošura	20,4 %	76,1 %	3,5 %
Od službenika za informisanje u opštini	15,2 %	80,9 %	3,9 %
Putem savjeta mjesne zajednice	20,3 %	76,4 %	3,3 %
Informacije od prijatelja, komšija, ...	81,1 %	16,3 %	2,6 %
Nekako drugačije. Preko Interneta.	2,2 %	50,2 %	47,6 %

Tabela P-15. Da li redovno izlazite na izbore?

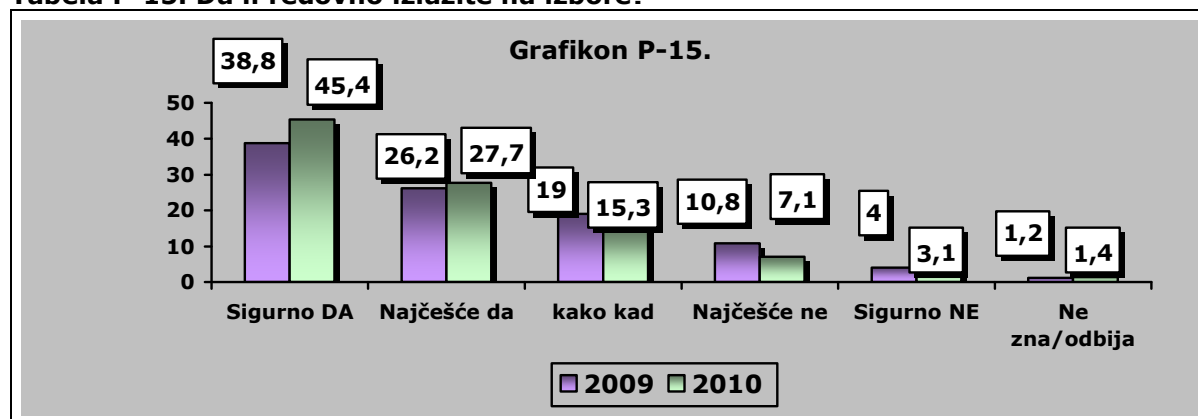

Tabela P-16. Molimo Vas da nam odgovorite sa *DA* ili *NE* na sljedeća pitanja....

Pitanja 2010	Odgovori na sljedeća pitanja		
	DA	NE	Ne zna
1. Da li ste član neke nestranačke organizacije (NVO, sindikat, ...)?	22,0%	76,2%	1,8%
2. Da li ste učestvovali u rješenju nekog problema u zajednici u kojoj živite?	50,3%	48,3%	1,4%
3. Da li ste ikada potpisali peticiju ili na neki drugi način učestvovali u nekoj javnoj kampanji?	72,1%	26,9%	1,0%
4. Da li ste konsultovali predstavnike vlasti oko nekog problema ili prijedloga?	28,9%	68,9%	2,2%
5. Da li ste putem radio i TV emisija ili novina, iznijeli problem vaše zajednice u javnost?	15,3%	82,1%	2,6%
Pitanja 2009	Odgovori na sljedeća pitanja		
	DA	NE	Ne zna
1. Da li ste član neke nestranačke organizacije (NVO, sindikat, ...)?	16,9 %	82,5 %	0,6 %
2. Da li ste učestvovali u rješenju nekog problema u zajednici u kojoj živite?	43,7 %	55,9 %	0,4 %
3. Da li ste ikada potpisali peticiju ili na neki drugi način učestvovali u nekoj javnoj kampanji?	63,7 %	35,9 %	0,4 %
4. Da li ste konsultovali predstavnike vlasti oko nekog problema ili prijedloga?	20,7 %	78,8 %	0,5 %
5. Da li ste putem radio i TV emisija ili novina, iznijeli problem vaše zajednice u javnost?	13,2 %	86,2 %	0,6 %

Tabela P-17. Na koji od ovih načina se informišete o dešavanjima u zemlji i svijetu?

Načini informisanja 2010	Odgovori na sljedeća pitanja		
	DA	NE	Ne zna/odbija
1. Pratim televizijske vijesti i dnevnik	88,8%	9,0%	2,2%
2. Čitam dnevne novine	56,9%	36,8%	6,4%
3. Čitam sedmične novine	33,6%	56,4%	10,1%
4. Pratim radio emisije	50,8%	39,5%	9,7%
5. Putem Interneta	56,0%	37,7%	6,3%
6. Razgovaram sa prijateljima, komšijama i rođacima	81,8%	8,4%	9,9%

Načini informisanja 2009	Odgovori na sljedeća pitanja		
	DA	NE	Ne zna/odbija
1. Pratim televizijske vijesti i dnevnik	89,1 %	10,4 %	0,5 %
2. Čitam dnevne novine	62,8 %	35,6 %	1,6 %
3. Čitam sedmične novine	26,9 %	70,1 %	3,0 %
4. Pratim radio emisije	43,8 %	53,3 %	2,9 %
5. Putem Interneta	46,0 %	52,0 %	2,0 %
6. Razgovaram sa prijateljima, komšijama i rođacima	85,8 %	11,7 %	2,5 %

OSNOVNE FREKVENCE, službenici poređenje 2010 i 2009 godine

Tabela P1. U tabeli se nalaze tipične tvrdnje i mišljenja ljudi po pitanju odnosa građana u donošenju odluka na nivou opštine. Molim Vas da kažete da li se slažete ili ne slažete sa svakom od tih tvrdnji.

Tvrdnje:	2010 Slažem se	2009 Slažem se	2010 Ne slažem se	2009 Ne slažem se	2010 Ne zna/ odbija	2009 Ne zna/odbija
1. Građani trebaju aktivno učestvovati u procesima donošenja odluka	75,0 %	81,0 %	20,0 %	17,0 %	5,0 %	2,0 %
2. Građani trebaju učestvovati u procesu donošenja samo pojedinih odluka, u kojima mogu dati svoj puni doprinos.	58,0 %	63,0 %	38,0 %	37,0 %	4,0 %	0,0 %
3. Građani ne trebaju aktivno učestvovati u odlučivanju, ali ih treba stalno informisati o odlukama koje se donesu.	25,0 %	24,0 %	68,0 %	74,0 %	7,0 %	2,0 %
4. Učešće građana u odlučivanju usporava donošenje odluka i potrebno ga je svesti na najmanju moguću mjeru.	18,0 %	13,0 %	75,0 %	85,0 %	7,0 %	2,0 %
5. Građani su izabrali svoje predstavnike i njihovo učešće u odlučivanju je stoga nepotrebno.	17,0 %	9,0 %	76,0 %	88,0 %	7,0 %	3,0 %

Tabela P2. Kako biste na skali školskih ocjena od 1 do 5 ocijenili Vaš stepen informisanosti o radu opštinske vlasti, odnosno o bitnim odlukama koje se donose?

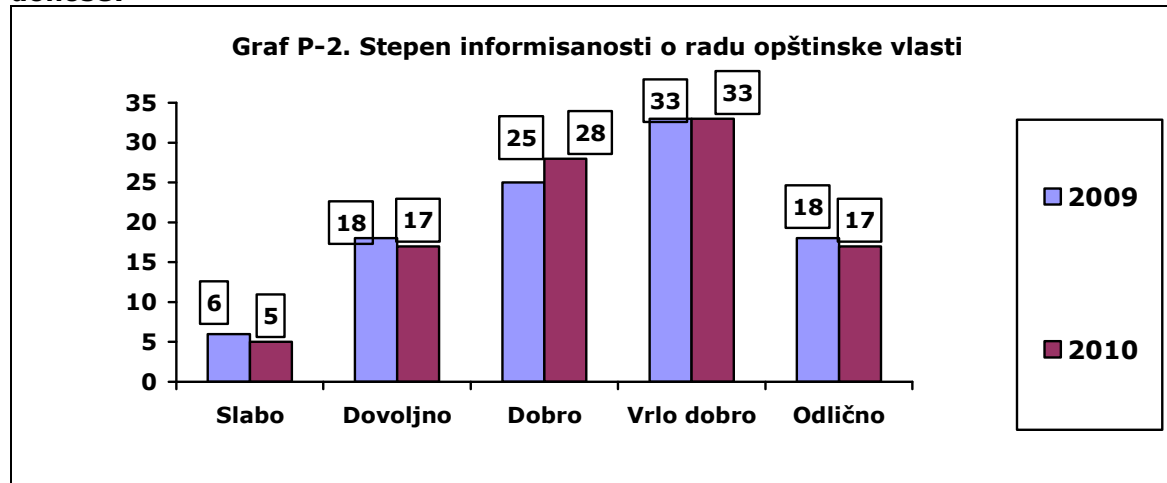

Tabela P3. Da li se prema informacijama kojima Vi raspolazete u ovoj opštini primjenjuju sljedeća rješenja o načinima učešća građana u procesu odlučivanja u zadnjih godinu dana?

Tabela P4. Kako biste ocijenili odziv građana, odnosno stepen učešća građana u nabrojenim oblicima/načinima učešća građana? Zadovoljavajući ili nezadovoljavajući?

Tabela P5. Da li znate za slučajeve da su građani direktno uticali na donošenje ili promjenu nekih, već ranije donešenih odluka? (dobijeni odgovori na prethodna tri pitanja su predstavljena u sljedećoj tabeli)

2010	P3.			P4. Odziv građana			P5.		
	Da	Ne	Ne zna	Zadov	Nezadov	Ne zna	Ništa	Da	Ne
1. Referendum	26,0 %	69,0 %	5,0 %	4,0 %	14,0 %	8,0 %	8,0%	8,0%	10,0%
2. Inicijative MZ	75,0 %	23,0 %	2,0 %	32,0 %	30,0 %	13,0 %	13,0%	47,0%	15,0%
3. Zbor građana	58,0 %	41,0 %	1,0 %	20,0 %	21,0 %	17,0 %	17,0%	33,0%	8,0%
4. Građanske inicijative	73,0 %	24,0 %	3,0 %	25,0 %	31,0 %	17,0 %	18,0%	47,0%	8,0%
5. Javna rasprava	84,0 %	15,0 %	1,0 %	24,0 %	44,0 %	16,0 %	22,0%	46,0%	16,0%
6. Neki drugi način	5,0 %	35,0 %	60,0 %	-	-	5,0%	5,0%	-	-
2009	P3.			P4. Odziv građana			P5.		
	Da	Ne	Ne zna	zadov	nezadov	Ne zna	Ništa	Da	Ne
1. Referendum	14,0 %	85,0 %	1,0 %	5,0 %	5,0 %	4,0 %	1,0%	5,0%	8,0%
2. Inicijative MZ	83,0 %	17,0 %	0,0 %	45,0 %	27,0 %	11,0 %	5,0%	55,0%	23,0%
3. Zbor građana	68,0 %	31,0 %	1,0 %	40,0 %	25,0 %	3,0 %	1,0%	41,0%	26,0%
4. Građanske inicijative	76,0 %	23,0 %	1,0 %	27,0 %	43,0 %	6,0 %	1,0%	46,0%	29,0%
5. Javna rasprava	83,0 %	16,0 %	1,0 %	38,0 %	43,0 %	2,0 %	1,0%	56,0%	26,0%
6. Neki drugi način	0,0 %	99,0 %	1,0 %	-	-	-	-	-	-

Tabela P-6. Koji od ovih načina učešća građana u procesu odlučivanja je po Vašem mišljenju najefikasniji u ovoj opštini?

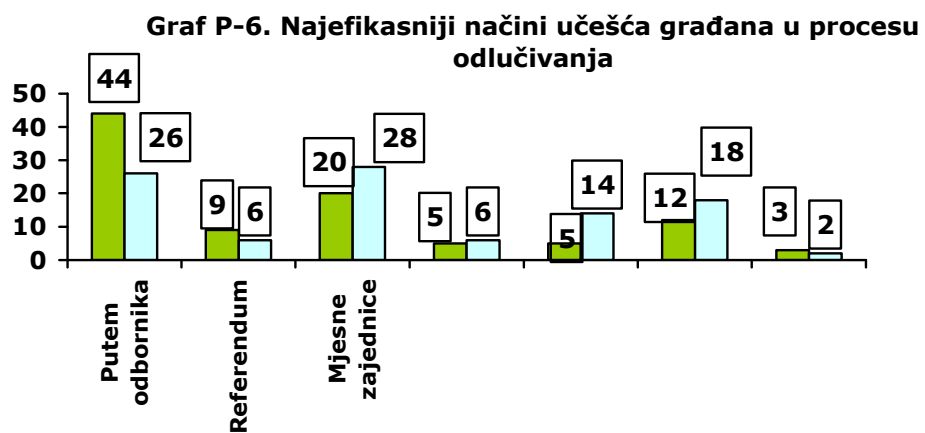

Tabela P9. Kako biste ocijenili stepen dostupnosti informacija građanima o mogućnostima učestvovanja u procesu odlučivanja?

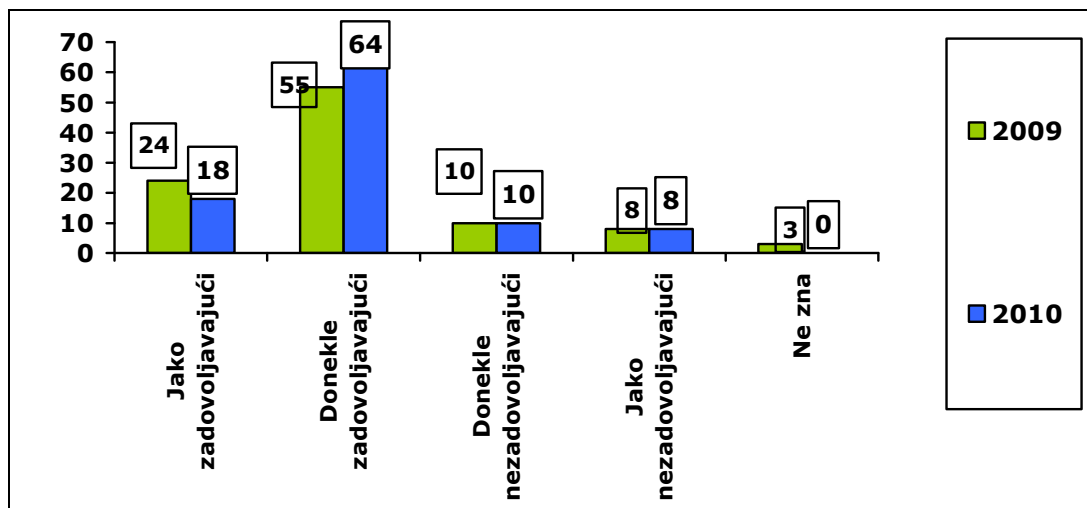

Tabela P10. Koliko je, po Vašem mišljenju, važno da građani, osim putem svojih zastupnika, i na druge načine aktivnije učestvuju u procesu odlučivanja u ovoj opštini?

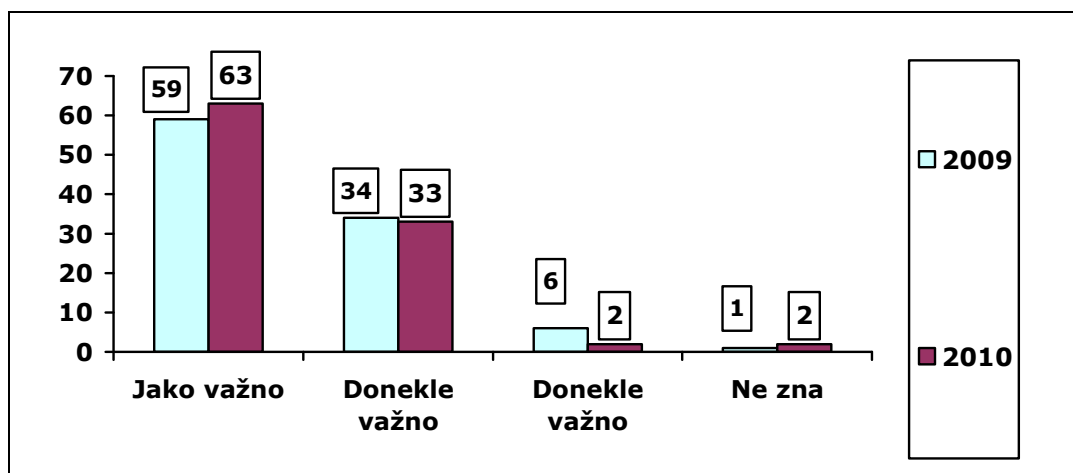

Tabela P11. Koji su, po vašem mišljenju, glavni razlozi zbog kojih građani ne učestvuju u većoj mjeri u procesima odlučivanja u svojoj opštini?

Razlozi:	Pozitivni odgovori 2010	Pozitivni odgovori 2009
Nezainteresovanost	57,0 %	65,0 %
Nedovoljna informisanost o tome kako da se učestvuje	46,0 %	36,0 %
Nedostatak komunikacije sa organima u opštini ili izabranim predstavnicima	26,0 %	29,0 %
Zbog uvjerenja da prijedlozi neće biti uvaženi	42,0 %	43,0 %
Nedovoljan broj građana koji su zainteresovani	28,0 %	28,0 %
Nefunkcionisanje Mjesnih zajednica	5,0 %	5,0 %
Ne zna	1,0 %	3,0 %

Tabela P12. U cjelini gledano, koliko imate povjerenja u rad vaše lokalne uprave?

